

# OKUMA EĞİTİMİ TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ

Yunus Emre ÇEKİCİ

© Copyright 2023

*Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.*

<b>ISBN</b> 978-625-399-324-5	<b>Sayfa ve Kapak Tasarımı</b> Akademisyen Dizgi Ünitesi
<b>Kitap Adı</b> Okuma Eğitimi Terimleri Sözlüğü	<b>Yayıncı Sertifika No</b> 47518
<b>Yazar</b> Yunus Emre ÇEKİCİ ORCID iD: 0000-0003-0247-3779	<b>Baskı ve Cilt</b> Vadi Matbaacılık
<b>Yayın Koordinatörü</b> Yasin DİLMEN	<b>Bisac Code</b> EDU051000
<b>Kapak Resmi</b> Hakan KAYA	<b>DOI</b> 10.37609/akya.2756

**Kütüphane Kimlik Kartı**

**Çekici, Yunus Emre.**

Okuma Eğitimi Terimleri Sözlüğü / Yunus Emre Çekici.

Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2023.

154 s. : 135x210 mm.

Kaynakça ve Dizin var.

ISBN 9786253993245

1. Sözlük.

**GENEL DAĞITIM**

**Akademisyen Kitabevi AŞ**

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

[www.akademisyen.com](http://www.akademisyen.com)

*Cumhuriyet'in yüzüncü yılına...*

*Saygıyla...*

## ÖN SÖZ

Mersin Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Bölümünde ikinci öğretim öğrencisiydim. Derslerimiz akşam başladığı için gündüzleri kendime ayırabileceğim çok zamanım olurdu. Bu zamanı değerlendirmek için bazen haftanın bir iki günü kütüphaneye giderdim. Türünü ve içeriğini düşünmeksizin, ilgimi çeken bir kitabı seçer, inceler, çeşitli notlar tutar, bazen de geniş bir vakitte okumak üzere o kitabı ödünç alırdım. Sonraları kütüphanede, çok kimsenin uğramadığı “Sözlükler” bölümünü keşfettim. Burada onlarca sözlük vardı. Farklı kurum ve yazarlara ait Türkçe sözlükler, Türk Dil Kurumunun yayımladığı Derleme Sözlüğü, yabancı dil sözlükleri, ansiklopediler... Sözlükleri ödünç alamazdık. Onları ancak kütüphanede inceleyebildik. Ben de kütüphanede “Sözlükler” bölümüne gider, bir Türkçe sözlük alır, rastgele bir sayfayı açar, o sayfadaki sözcükleri okur, o sözcüğün benim zihnimdeki çağrışımlarını düşünür ve hayaller kurardım. Sözlükler, sözcükleri tanımlamalarının yanı sıra toplumun ve kültürün belleğinden izler de taşırdı. Sadece Türkçe denizinde yümezdim sözlük okurken, insanımızın düşünüş-yaşayış biçimini ve kültürümüzü de derinden tanıma olanağı bulurdum. Kütüphanedeki zamanımın çoğu, “Sözlükler” bölümünde geçmeye başlamıştı. Sözcüklerin arasında gezmek, rastgele bir sözcükle buluşup sohbet etmek, yeni bir kenti keşfetmek gibi gelirdi bana. Sözlük okumak o yıllarda hem çok öğretici hem de çok eğlenceliydi benim için.

Sözlük okurken başımı kaldırıp başka raflara baktığım bir gün, terim sözlüklerini fark ettim. Kütüphanede farklı bilim dallarına ait onlarca terim sözlüğü vardı. Felsefe, psikoloji, sosyoloji, dil bilimi sözlükleri bir anda benim baş ucu kaynaklarım olmuştu. Farklı disiplinlere ait sözlüklerde farklı terimleri okumak, yeni

bakış açıları kazanmak bana heyecan veriyordu. Terimler, o bilim dalının anahtarları gibiydi, terimleri okuyup öğrendikçe yeni kapılar açılıyordu önümde. Ne var ki her bilim dalı uçsuz bucaksız bir deryaydı ve ben, bu deryanın ortasında, nereye gideceğimi bilmeden bir sağa bir sola kulaç atıp duruyordum. Ne kadar okuyup araştırırsam o kadar yetersiz olduğumu görüyor, daha fazla, daha fazla okumak istiyordum. Ataol Behramoğlu'nun "Bütün kitapları okumak, bütün hayatları tanımak arzusuyla yanmalısın" dediği yaşlardaydım.

Lisans öğrencisiyken "Neden bir Türkçe eğitimi sözlüğü yok?" diye düşündüğümü anımsıyorum. Görece "genç" bir bilim dalı olan Türkçe eğitiminde, o yıllarda terim bilimi çalışmaları oldukça sınırlıydı. Belki de bir terim sözlüğü yazma ateşi, bu eksikliği duyumsadığım o yıllarda içime düşmüştü, bilemiyorum. Ancak bir terim sözlüğü gereksinimim, özellikle yüksek lisans yıllarımda çok daha belirginleşmeye başlamıştı. Bir araştırma yapmadan önce araştıracağım kavramın ne olduğunu, sınırlarını, o kavramın ilişkili olduğu başka kavramları öğrenmek istiyordum. Kant'ın "Algısız kavramlar boş, kavramsız algılar kördür." sözü, beni o yıllarda çok düşündürmüştü. Ayrıca terim sözlüğü okuyarak alanda bilmediğim terimlerle de karşılaşmayı ve alanın sınırlarını görmeyi hedefliyordum. Ancak alanımızda gereksinimimi karşılayacak bir terim sözlüğünden haberdar değildim. Dil bilimi, eğitim bilimleri, psikoloji ve edebiyat sözlükleri, bütün sorularıma yanıt veremiyordu. Oysa bilimsel düşünme ve araştırma sürecinde, bir araştırmacının çantasında yeri geldiğinde kullanacağı yüzlerce terim olmalıydı.

Yüksek lisansın son yıllarında Prof. Dr. Bilginer Onan'ın "Dil Eğitiminin Temel Kavramları" kitabıyla karşılaştım. Birçok kavrama açıklık getiren bu kaynaktan uzun yıllar yararlandım. Doktora yıllarımda da Prof. Dr. Musa Çifci'nin "Açıklamalı Okuma Terimleri Sözlüğü" temel başvuru kaynaklarımdan biri oldu. 2018

yılında güncellenen Türkçe öğretmenliği lisans programında, birinci sınıfta “Dil Eğitiminin Temel Kavramları” adlı bir dersin yer almasını da sevinçle karşıladım. Bu dersin programda yer almasının ardından “Dil Eğitiminin Temel Kavramları” adlı birçok kitap yayımlandı. Özellikle son on yılda, Türkçe eğitimi terminolojisi, dizgesel bir biçimde yazıya dökülmeye, dolayısıyla terimsel bir bellek oluşmaya başladı.

Elinizdeki “Okuma Eğitimi Terimleri Sözlüğü” de son yıllarda gelişen ve derlenen Türkçe eğitimi terminolojisine yeni bir virgül eklemek için kaleme alındı. Prof. Dr. Onan ve Prof. Dr. Çifci çalışmalarında, belirledikleri kavramları/terimleri doğrudan ve dolaylı alıntılarla, geniş, kapsamlı ve ayrıntılı bir biçimde ele almışlardı. Bu sözlükte ise okuma eğitimiyle ilgili 500 kavram/terim, birçok kaynaktan yararlanılmakla birlikte özel atıflandırma yapılmadan, yalın, sade ve anlaşılır bir biçimde ve genel geçer bir tanım hâline getirilerek sunulmaya çalışıldı.

Bu sözlükteki her bir madde başı, benim için adeta demir bir leblebiydi. Kavramları/terimleri yalın bir biçimde anlatmaya ve anlaşılır kılmaya çalışırken Musa Çifci’den okuduğum “Lügate pehlivanlık olmaz.” sözünü sık sık anımsadım. İşimin çok zor olduğunu, karınca sabrıyla çalışmam gerektiğini, ancak yine de bir sözlüğün hiçbir zaman tamamlanamayacağını bu süreçte çok iyi anladım. Dolayısıyla sürecin sonunda eksikleri olan, eleştiri ve gelişmeler doğrultusunda güncellenmesi gereken bir sözlük ortaya çıktı. Bu sözlükteki eksiklik ve hataları okurların hoş görmesini diliyorum. Sözlüğe yönelik ayrıntılı eleştirilerin, sözlüğün güncellenmesine ve alanda yeni sözlüklerin kaleme alınmasına katkı sunacağını düşünüyorum.

Bu sözlük varlığını, Türkçe ve okuma eğitimi alanındaki bilimsel çalışmalara borçludur. Alanın gelişimine katkı sunan, göz nuru dökken hocalarımız olmasaydı, böyle bir terim sözlüğü de ortaya çıkamazdı. Bu nedenle Türkçe eğitiminin bir bilimsel disiplin

olarak gelişmesine katkı sunan, Türkçe eğitimi terminolojisinin oluşmasına ve derlenmesine emek harcayan bütün hocalarımıza yürekten teşekkür ediyorum. Bu sözlüğün bilimsel düşünme ve araştırma süreçlerine katkı sunmasını, aynı zamanda kapsamlı bir “Türkçe Eğitimi Terimleri Sözlüğü” için araştırmacılara esin kaynağı olmasını umuyorum.

Yunus Emre Çekici

Mersin, 2023

## KISALTMALAR

Bkz.	: Bakınız
Krş.	: Karşılaştırınız
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
TDK	: Türk Dil Kurumu
vb.	: ve benzeri
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu



# İÇİNDEKİLER

<b>Giriş .....</b>	<b>1</b>
--------------------	----------

## A

açığa çıkarma kuramı.....	5
açık metin .....	5
açıklama.....	5
açıklama yaparak okuma.....	5
açıklayıcı anlatım.....	5
açıklayıcı metin.....	5
ağırlık .....	5
aile okuryazarlığı kuramı.....	5
akademik okuma .....	5
akademik okuryazarlık .....	6
akıcı okuma.....	6
akıcılık.....	6
algı genişliği.....	6
alımlama estetiği kuramı .....	6
alt anlamlılık .....	6
amaçlılık.....	6
ana duygu .....	6
ana duyguyu belirleme.....	6
ana düşünce.....	7
ana düşünceyi belirleme .....	7
anahtar sözcük.....	7
anahtar sözcükleri belirleme.....	7
anımsama .....	7

anlam.....	7
anlam daralması .....	7
anlam değişmesi .....	7
anlam genişlemesi .....	7
anlam iyileşmesi .....	7
anlam kayması .....	7
anlam kötüleşmesi .....	7
anlama.....	7
anlama eğitimi .....	8
anlama sürecini izleme ve değerlendirme.....	8
anlamak için okuma.....	8
anlamlandırma.....	8
anlamsal akıcılık .....	8
anlamsal alan.....	8
anlamsal boşluk .....	8
anlamsal hazırlama.....	8
anlaşılabilirlik.....	9
anlatısal metin.....	9
ansiklopedi .....	9
araştırmak için okuma.....	9
arka alan bilgisi .....	9
arkadaşla okuma.....	9
atlama.....	9

## B

bağdaşıklık.....	11
bağlam.....	11
bağlamdan tahmin etme.....	11
bağlantı kurma.....	11
bağlantıcı üçgen modeli.....	11

bağlantılı metin.....	11
bağlantılı metinsellik.....	11
barış eğitimi.....	12
basılı materyali okuma.....	12
başka bir kaynağa başvurma.....	12
beğeni.....	12
beklenti ufku.....	12
benzer harfleri karıştırma.....	12
benzer sözcükleri karıştırma.....	12
betimleyici anlatım.....	13
betimleyici metin.....	13
biçim bilgisel farkındalık.....	13
bilgi edinmek için okuma.....	13
bilgi okuryazarlığı.....	13
bilgi toplumu.....	13
bilgilendirici anlatım.....	13
bilgilendirici metin.....	13
bilgilendiricilik.....	13
biliş.....	13
bilişsel açıklık kuramı.....	13
bilişsel bir süreç olarak okuma.....	14
bilişsel disiplin kuramı.....	14
bilişsel yük.....	14
bireşimsel ses okuma bilgisi.....	14

## Ç

çağrışımıcılık.....	15
çağrışımsal alan.....	15
çalışan bellek.....	15
çıkartım yapma.....	15

çocuğa görelik.....	15
çocuk edebiyatı.....	15
çok anlamlılık.....	15
çok katmanlı metin .....	15
çözümleme .....	15
çözümleyici ses okuma bilgisi.....	15

## D

dalgınlıkla yanlış okuma.....	17
davranışçılık.....	17
değişim ufku.....	17
değiştirilmiş metin .....	17
değiştirim.....	17
demokratik kültür bilinci .....	17
deneyi.....	17
derin yapı.....	18
derinlemesine anlama.....	18
derinlik.....	18
ders kitabı .....	18
dışsal motivasyon .....	18
dijital okuryazarlık .....	18
dikkat .....	18
dikkatli okuma .....	18
dilsel çevre .....	18
disleksi.....	18
dogmatik okuma.....	18
dogmatik okur .....	18
doğruluk .....	18
doğrusal metin.....	19
doğrusal olmayan metin.....	19

dolaylama .....	19
dolaylı anlatım .....	19
dolaysız anlatım .....	19
dönüş sıçraması .....	19
dudak kıpırdatma .....	19
dudak okuma .....	19
duraksama .....	19
durumsallık .....	19
duyarlık .....	19
duyarlık eğitimi .....	19
duygu değeri .....	19
duyuşsal bir süreç olarak okuma .....	19
dünya bilgisi .....	20
düş gücü .....	20
düşünce .....	20
düşünceli okur .....	20
düşünme .....	20

## E

edebî metin .....	21
edebî okuma .....	21
edebî sosyalleşme .....	21
edebiyat .....	21
edebiyat halkası .....	21
edilgen okuma .....	22
edilgen okur .....	22
edilgen söz varlığı .....	22
egemen okuma .....	22
ekleme .....	22
ekrandan okuma .....	22

elektronik kitap .....	22
elektronik sözlük .....	22
eleştirel düşünme .....	22
eleştirel kültür bilinci .....	23
eleştirel medya okuryazarlığı .....	23
eleştirel mesafe .....	23
eleştirel okuma .....	23
eleştirel okur .....	23
eleştirel okuryazarlık .....	23
empati kurma .....	23
esneklik .....	23
esnek okuma .....	24
esnek okur .....	24
estetik .....	24
estetik bilinç .....	24
estetik deneyim .....	24
estetik mesafe .....	24
estetik okuryazarlık .....	24
eş anlamlılık .....	24
eşli okuma .....	25
etkileşimsel okuma modeli .....	25
etkin okuma .....	25
etkin okur .....	25
etkin söz varlığı .....	25
ev okumaları .....	25
ev okuryazarlığı .....	25
ezberden okuma .....	25
ezberleme .....	25

## F

felsefi okuma .....	27
---------------------	----

filtre balonu .....	27
fizyolojik bir süreç olarak okuma .....	27
formel okuryazarlık .....	27
foton .....	27
fovel alan .....	27

## G

gelişen-yeşeren okuryazarlık .....	29
gelişimsel kuram .....	29
gençlik edebiyatı .....	29
genişletilmiş metin .....	29
genişletme .....	29
genişlik .....	29
geri sıçrama .....	29
gizli okumaz yazmazlık .....	30
görev odaklı okuma .....	30
görme açısı .....	30
görme alanı .....	30
görme engelliler alfabesi .....	30
görme merkezi .....	30
görsel okuma .....	30
görsel okuryazarlık .....	30
görselleri inceleme .....	30
göz atma .....	30
göz hareketleri .....	30
göz izleme tekniği .....	30
göz kası .....	31
göz tembelliği .....	31
grafik düzenleyiciler .....	31
grafik simge .....	31

## H

harf yöntemi.....	33
harita okuma.....	33
hece yöntemi.....	33
heceleme.....	33
hızlı adlandırma.....	33
hızlı okuma.....	33
hızlı okuma teknikleri.....	33

## İ

iç sözlük.....	35
içerik.....	35
içsel motivasyon.....	35
içten okuma.....	35
ideolojik okuma.....	35
ikiz açık hipotezi.....	35
ileri okur.....	35
ileti.....	36
iletişimsel bir süreç olarak okuma.....	36
ilk okuma yazma öğretimi.....	36
informel okuryazarlık.....	36
işaretleme.....	36
işlemsel okuma modeli.....	36
işlevsel metin.....	36
işlevsel okuma.....	36
izlenimci okuma.....	36
izler kitle.....	36



## K

kabul edilebilirlik.....	37
kapsayıcı okuma .....	37
karşılaştırma.....	37
karşıt anlamlılık.....	37
karşıt okuma.....	37
kasıtlı atlama .....	37
kasıtsız atlama .....	37
kavram .....	37
kavram haritası .....	37
kavramsal alan .....	37
kendini düzeltme .....	37
kitap.....	38
kitap düşkünlüğü.....	38
kitap düşkünü .....	38
kitap fuarı .....	38
kitap kulübü .....	38
kitap okuma kampanyası.....	38
kitapsever.....	38
kitap terapisi.....	38
kod.....	38
kodlama .....	39
kod açma.....	39
konu.....	39
koro okuma .....	39
kullan at söz varlığı.....	39
kültürel bilgi .....	39
kültürel bir süreç olarak okuma.....	39
kültürel okuryazarlık.....	39
kültürler arası okuryazarlık.....	39
kütüphane ziyareti.....	39

## L

leksikal yol .....	41
--------------------	----

## M

mecaz anlam.....	43
medya .....	43
medya okuryazarlığı.....	43
metin .....	43
metin bilinci .....	43
metin determinizmi .....	43
metin tipi .....	43
metin tonu .....	43
metin türü.....	43
metin türüne uygun okuma .....	43
metin türünü belirleme .....	44
metin yapısı .....	44
metin yapısı dünya yapısı kuramı.....	44
metin yapısını belirleme .....	44
metinler arası aşamalılık.....	44
metinler arası okuma .....	44
metinler arasılık.....	44
metinsel aşkınlık.....	44
metinsel sözlük .....	45
metinsellik ölçütleri .....	45

## N

nesnel bilgi.....	47
noktalama işaretleri.....	47
not alma .....	47

## O

okuduğunu anlama .....	49
okul dergisi .....	49
okul gazetesi .....	49
okuma .....	49
okuma alışkanlığı.....	49
okuma amacı .....	49
okuma amacını belirleme .....	49
okuma arkadaşı.....	50
okuma başarısı .....	50
okuma bayramı .....	50
Okuma Becerileri dersi.....	50
okuma becerisi .....	50
okuma bozukluğu.....	50
okuma eğilimi .....	50
okuma eğitimi .....	50
okuma engelleri .....	50
okuma etkinliği.....	50
okuma gereksinimi.....	50
okuma grubu.....	50
okuma güçlüğü .....	51
okuma hatası .....	51
okuma hızı .....	51
okuma hızını belirleme .....	51
okuma izlencesi.....	51
okuma kaygısı .....	51
okuma kuramı.....	51
okuma kültürü .....	51
okuma lideri .....	51
okuma mesafesi.....	51

okuma metni .....	51
okuma modeli .....	51
okuma motivasyonu .....	52
okuma ortamı .....	52
okuma öz yeterlilik algısı .....	52
okuma öğretimi .....	52
okuma öncesi stratejiler .....	52
okuma performansı .....	52
okuma prozodisi .....	52
okuma psikolojisi .....	52
okuma rehberi .....	52
okuma salonu .....	52
okuma sırası stratejiler .....	52
okuma sonrası stratejiler .....	52
okuma sosyalleşmesi .....	52
okuma sosyolojisi .....	53
okuma stratejileri .....	53
okuma sürecini izleme ve değerlendirme .....	53
okuma tekniği .....	53
okuma tercihi .....	53
okuma tiyatrosu .....	53
okuma tutumu .....	53
okuma uzmanlığı .....	53
okuma yitimi .....	53
okuma yöntemi .....	53
okuma zevki .....	54
okumanın felsefesi .....	54
okumanın nörobiyolojisi .....	54
okumaya adanmışlık modeli .....	54
okumaya hazır bulunuşluk yaklaşımı .....	54
okumaz yazmazlık .....	54

okunabilirlik.....	54
okur .....	54
okur biyografisi.....	54
okur dostu metin .....	54
okur kimliği.....	54
okur-tepki kuramı .....	54
okur tipolojisi.....	54
okuryazar.....	55
okuryazarlık .....	55
okuryazarlık donanımı .....	55
okuryazarlık koçluğu .....	55
okuryazarlık sosyalleşmesi .....	55
otomatikleşme.....	55
oylaşımsal okuma .....	55

## Ö

ölçü.....	57
ön bilgi .....	57
ön bilgi oluşturma .....	57
ön bilgileri harekete geçirme.....	57
ön okuma.....	57
ön okuryazarlık.....	57
ön varsayım .....	57
ön yaşantı.....	57
önemli noktaları belirleme .....	58
örnek okuma .....	58
örtmece .....	58
örtük anlam.....	58
örtük anlatım .....	58
örtük bilgi .....	58

örtük metin.....	58
öykü haritalama .....	58
öykü yöntemi .....	58
öyküleyici anlatım .....	59
öykünün yüzü .....	59
öz.....	59
özet .....	59
özetleme.....	59
özgün metin .....	59
özgürleşme olarak okuma .....	59
öznel bilgi .....	59

## P

parafovel alan .....	61
paralel dağılımlı işlem modeli .....	61
parçadan bütüne okuma modeli.....	61
paylaşarak okuma.....	61
periferel alan .....	61
prozodik okuma.....	61

## R

rehberli okuma.....	63
---------------------	----

## S

sabitlenme.....	65
sabitlenme süresi .....	65
sadeleştirilmiş metin .....	65
sadeleştirme.....	65
saf okur .....	65

sapma .....	65
seçmeli okuma .....	65
serbest okuma .....	65
serbest okuma metni.....	66
serbest okuma saati .....	66
ses bilgisel farkındalık.....	66
ses yöntemi.....	66
seslendirmek için okuma.....	66
sesli okuma .....	66
sessiz okuma.....	66
sezdirim .....	67
sıçrama.....	67
sınıf kitaplığı.....	67
sorgulayıcı anlama.....	67
soru sorma.....	67
sosyal bir süreç olarak okuma.....	67
sosyal öğrenme kuramı.....	67
söyleşimsel metin .....	67
söyleşimsel okuma.....	67
söz bilimsel metin.....	67
söz dizimsel farkındalık.....	67
söz varlığı.....	68
sözcük ailesi.....	68
sözcük okumanın iki yolu modeli.....	68
sözcük tanıma .....	68
sözcük tekrar tekniği.....	68
sözcük yöntemi .....	68
sözlü kültür.....	68
sözlük .....	68
sözlüksel alan .....	68
stratejiyi belirleme .....	68

süreç olarak okuma .....	68
sürekli sessiz okuma .....	68
süzerek okuma .....	68

## Ş

şiiir. ....	69
şiiir dinletisi.....	69
şiiir okuma.....	69

## T

tahmin etme .....	71
tam okuma.....	71
tarayarak okuma .....	71
tartışarak okuma.....	71
tartışmacı anlatım.....	71
tartışmacı metin.....	71
tek anlamlılık .....	71
tek katmanlı metin .....	71
tekrar .....	71
tekrarlı okuma.....	71
telaffuz.....	72
temel anlam .....	72
temel okuryazarlık.....	72
ters çevirme .....	72
tonlama .....	72
tutarlılık .....	72
tümce yöntemi .....	72



## U

ufukların kaynaşması.....	73
uyak.....	73

## Ü

ürün olarak okuma.....	75
üst anlamlılık.....	75
üst biliş.....	75
üst bilişsel okuma eğitimi.....	75
üst bilişsel okuma stratejileri.....	75
üst metinsellik.....	75

## V

vargı.....	77
vurgu.....	77
vurgulama.....	77

## Y

yan metinsellik.....	79
yankı odası etkisi.....	79
yankılı koro okuması.....	79
yankılı okuma.....	79
yanlış çözümlemesi.....	80
yanlış telaffuz.....	80
yapı sökümcü okuma.....	80
yapı sökümlü.....	80
yapılandırıcılık.....	81
yapısalcılık.....	81
yaratıcı düşünme.....	81

yaratıcı okuma .....	81
yaratıcılık .....	81
yardımcı düşünce .....	82
yardımlı kapsayıcı okuma.....	82
yardımlı okuma.....	82
yardımlı tekrarlı okuma.....	82
yardımsız okuma .....	82
yardımsız tekrarlı okuma. ....	82
yarı okuryazarlık.....	83
yasak kitap .....	83
yaşam boyu okuma.....	83
yaşam boyu okuma eğitimi .....	83
yavaş okuma .....	83
yavaşlama.....	83
yazar .....	83
yazılı kültür.....	83
yeni bilgi .....	84
yeni okuryazarlık.....	84
yirmi birinci yüzyıl becerileri .....	85
yirmi birinci yüzyıl okuryazarlığı.....	85
yoğun okuma .....	85
yoğunlaşma .....	85
yorum.....	86
yorum bilim.....	86
yorum bilinci.....	86
yorumlama .....	87
yorumlayıcı anlama.....	87
yorumsal üst metinsellik .....	87
yukarıdan aşağıya okuma modeli.....	87
yüz temel eser.....	87
yüzey yapı .....	87
yüzeysel anlama .....	87

**Z**

zayıf okur .....	89
zenginleştirilmiş kitap.....	89
zenginleştirilmiş kütüphane.....	89
zenginleştirilmiş okuma programı.....	90
zevk için okuma.....	90
zihin haritası.....	90
zihinde canlandırma .....	91
zihinsel hazırlık.....	91
<b>Eş Anılamlı Terimler Dizini.....</b>	<b>93</b>
<b>İngilizce-Türkçe Dizin .....</b>	<b>99</b>
<b>KAYNAKLAR.....</b>	<b>111</b>
<b>ÖZ GEÇMİŞ .....</b>	<b>124</b>

## Kaynaklar

- Abodeeb-Gentile, T. ve Zawilinski, L. (2013). Reader identity and the common core: agency and identity in leveled reading. *The Language and literacy spectrum*, 23, 34-45.
- Aksan, D. (2006). *Türkçenin söz varlığı*. Ankara: Engin.
- Aksan, D. (2016). *Anlambilim*. Ankara: Bilgi.
- Akyol, H. (2003). Metinlerden anlam kurma. *TÜBAR*, 13, 49-58.
- Akyol, H. (2006a). *Türkçe ilkokuma yazma öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Akyol, H. (2006b). *Yeni programa uygun Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Kök.
- Akpınar, B. (2011). Biliş ve üstbiliş (metabiliş) kavramlarının zihin felsefesi açısından analizi. *Turkish Studies*, 6 (4), 353-365.
- Aktulum, K. (2014). *Metinlerarası ilişkiler*. Ankara: Kanguru.
- Alderson, J. C. (2005). *Assessing reading*. New York: Cambridge University.
- Altınörs, A. (2000). *Dil felsefesi sözlüğü*. İstanbul: paradigma.
- Altun, A. (2002). Hipermetin ortamlarında okuma ve öğrenme: bilgi oluşturma sürecinde epistemik kabullerin rolü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 2 (2), 353-375
- Altunkaya, H. ve Erdem, İ. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin okuma kaygıları ve okuduğunu anlama becerileri. *Sakarya University Journal of Education*, 7 (1), 59-77.
- Arı, G. (2022). Okuma eğitiminin temel kavramları (Ed. G. Arı ve O. İpek). *Dil eğitiminin temel kavramları içinde* (s. 123-158). Ankara: İksad.
- Arı, G. ve İpek, O. (Ed.) (2022). *Dil eğitiminin temel kavramları*. Ankara: İksad.
- Arıcan, S. ve Yılmaz, B. (2010). 100 temel eser uygulamasının öğrencilerin okuma alışkanlıklarına etkisi ve bu uygulamada kütüphanelerin rolü konusunda öğretmen görüşleri. *Türk Kütüphaneciliği*, 24 (3), 495-518.
- Arıcı, A. F. (2018). *Okuma eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Aslan, C. (2019). *Çocuk edebiyatı ve duyarlık eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Aslan, C., Karaman Kepenekçi, Y., Karagül, S. ve Doğan Güldenoğlu, B. N. (2016). *Çocuk ve gençlik edebiyatında barış eğitimi*. Ankara: Ankara Üniversitesi.

- Ateşman, E. (1997). Türkçede okunabilirliğin ölçülmesi. *Dil Dergisi*, 58, 71-74.
- Arı, G. ve Okur, A. (2013). Öğrencilerin ilköğretim 100 temel eseri okuma durumu. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 173, 307-328.
- Avcı, S., Yüksel, A. ve Avcı, T. (2010). Okuma alışkanlığı kazandırmada etkili bir yöntem: okuma çemberi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 32, 5-24.
- Avcı, S. ve Yüksel, A. (2011). Okuma çemberi yöntemine göre kitap okumanın öğrencilere bilişsel ve duyuşsal katkıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11 (3), 1285-1300.
- Aydın, İ. S. ve Yahşi, Ö. (Ed.) (2021). *PISA ve okuma kültürü*. Ankara: Nobel.
- Ayhan, E. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma metinlerinin seviyelerinin tespiti: okuma sırasında göz izleme bulguları*. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Aytaç, G. (2003). *Genel edebiyat bilimi*. İstanbul: Say.
- Aytaş, G. (2005). Okuma eğitimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3 (4), 461-470.
- Aytaş, G. (2013). Türkçe eğitiminde hermeneutiğin kullanım gerekçesi ve sonuçları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10 (23), 47-56.
- Aytaş, G. (Ed.) (2021). *Türkçe eğitiminde anlama ve anlatma becerileri*. Ankara: Akçağ.
- Aytaş, G. ve Kaplan, K. (2017). Medya okuryazarlığı bağlamında yeni okuryazarlıklar. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 18 (2), 291-310.
- Balcı, A. (2013). *Okuma ve anlama eğitimi*. Ankara Pegem Akademi.
- Batur, Z., Özcan, H. Z. ve Sağcan, Y. C. (2019). Ortaokul öğrencilerinin okuma eğilimlerinin incelenmesi. *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 3 (1), 33-55.
- Bayat, N. ve Çetinkaya, G. (2018). Ortaokul öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ve tercihleri. *İlköğretim Online*, 17 (2), 984-1001.
- Binbaşıoğlu, C. (2004). *İlkokuma yazma öğretimi*. Ankara: Nobel.
- Budak, S. (2019). *Psikoloji sözlüğü*. İstanbul: Bilim ve Sanat.
- Bussman, H. (1998). *Routledge dictionary of language and linguistics* (Çev. G. P. Trauth ve K. Kazzazi). London ve New York: Routledge.
- Cain, K. (2010). *Reading development ad difficulties*. United Kingdom: BPS Blackwell.
- Canbulat M. (Ed.) (2019). *Türkçe eğitimi*. Ankara: Nobel.

- Cebeci, T. (2018). *Ortaokul (5-8. Sınıflar) Türkçe Dersi Çalışma Kitaplarında Metinsel-Aşkınılık*. Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Cevizci, A. (1999). *Paradigma felsefe sözlüğü*. İstanbul: Paradigma.
- Chandler, D. ve Munday, R. (2020). *A dictionary of media and communication*. Oxford University Press.
- Coşkun, M. V. ve Çetin, D. (2016). Türkçe ders kitaplarındaki metinlerde özü bulma ve ilişkilendirme. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6 (1), 153-171.
- Crystal, D. (2008). *A dictionary of linguistics and phonetics*. Malden: Blackwell.
- Çelik, A. (1998). Bilgi toplumu üzerine bazı notlar. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 15 (1), 53-59.
- Çelik, C. E. (2006). Sesli ve sessiz okuma ile içten okumanın karşılaştırılması. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 18-30.
- Çelik, F., Fidan, S. ve Şahin, K. (2011). Aydınlanma'nın Fransız düşüncesi içinde "katı liberal değerler" bağlamında ele alınmasında ansiklopedi ve ansiklopedistlerin yeri. *Akademik Bakış Dergisi*, 23, 1-19.
- Çelik, T., Demirgüneş, S. ve Baştuğ, M. (2014). Metin oluşturma ve değerlendirme çalışmalarına yönelik "okur dostu" metin değerlendirme rubriği. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 5 (14), 65-83.
- Çelik, T., Demirgüneş, S. ve Fidan, D. (2015). Okur dostu metin olma özelliği ile okuduğunu anlama başarısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Başkent University Journal of Education*, 2 (1), 115-122.
- Çifci, M. (2003). Dil ve edebiyat öğretiminde zaman haritası. *TÜBAR*, 13, 71-78.
- Çifci, M. (2009). Eleştirel okuma. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 54 (1), 55-80.
- Çifci, M. (2013). *Açıklamalı okuma terimleri sözlüğü*. İzmir: Kanyılmaz Matbaası.
- Çifci, M. (2019). Okuma eğitimi ile ilgili temel kavramlar (Ed. H. Karatay). *Dil eğitiminin temel kavramları içinde* (s. 41-72). Elazığ: Asos.
- Çifci, M. ve Soyuçok, M. (2018). Ortaokul Türkçe öğretim programlarının işlevsel okuma açısından incelenmesi (1924-2015). *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 6 (4), 455-476.
- Çocuk, H. E. ve Soysal, T. (Ed.) (2021). *21. yüzyıl becerileri ve Türkçe eğitimi*. Ankara: Nobel.

- Demir, S. ve Deniz, H. (2020). Akademik okuryazarlık ölçeği'nin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kastamonu Education Journal*, 28 (3), 1366-1379.
- Demir, Ş. ve Kungir, S. (2022). Öğretmenlik mesleğinin genel yeterliklerinde kültürel okuryazarlık. *İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (1), 75-103.
- Demirtaş, Ç. P. ve Ergül, C. (2020). Düşük okuma başarısı gösteren çocuklarda okuma, sesbilgisel farkındalık, hızlı isimlendirme ve çalışma belleği becerilerinin incelenmesi. *Ankara üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 53 (1), 209-240.
- Deniz, K. (2018). *Eğitimde insan ilişkileri ve iletişim ikna*. Ankara: Gece.
- Deniz, K. ve Kan, Ç. (2009). Dil eğitimi ve demokrasi. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 2006 (1), 101-112.
- Destebeşi, F. (2016). Yeni okuryazarlıklar: tanımı, kapsamı ve teorik ilkeleri. *Turkish Studies*, 11 (3), 895-910.
- Dilidüzgün, S. (2018). *Çağdaş çocuk yazını yazın eğitimine atılan ilk adım*. İzmir: Tudem.
- Dilidüzgün, Ş. (2017). *Metindilbilim ve Türkçe öğretimi uygulamalı bir yaklaşım*. Ankara: Anı.
- Dilidüzgün, Ş., Çetinkaya Ezider, Z., Ak Başoğlu, D., Karagöz, D. (2019). Türkçe öğretiminde metin türüne uygun okuma eğitimi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (1), 165-185.
- Dombaycı, M. A., Bayraktar, O. ve Doğru, S. G. (2020). *Felsefi okuma ve yazma*. Konya: Çizgi.
- Downing, J. (1971). The cognitive clarity theory of learning to read. 15.08.2023 tarihinde <https://eric.ed.gov/?id=ED095477> adresinden erişilmiştir.
- Dreher, M. J. ve Singer H. (1989). Friendly texts and friendly teachers. *Theory Into Practice*, 28 (2), 98-104.
- Duran, E. ve Sezgin, B. (2012). Rehberli okuma yönteminin akıcı okumaya etkisi. *GEFAD*, 32 (3), 633-655.
- Durmuş, M. (2013a). İkinci/yabancı dil öğretiminde sadeleştirilmiş metin sorunları üzerine. *Bilig*, 65, 135-150.
- Durmuş, M. (2013b). *Yabancılara Türkçe öğretimi*. Ankara: Grafiker.
- Eziler Kiran, A. ve Kiran, Z. (2021). *Yazınsal okuma süreçleri*. Ankara: Seçkin.
- Frazier, L. ve Rayner, K. (1982). Making and correcting errors during sentence comprehension: eye movements in the analysis of structurally ambiguous sentences. *Cognitive Psychology*, 14, 178-210.
- Freire, P. (2021). *Ezilenlerin pedagojisi* (Çev. D. Hattatoğlu). İstanbul: Ayrıntı.

- Gedizli, M. (2006). *Okuyabilmek okuma eğitimine giriş*. İstanbul: Marka.
- Gencan, T. N, Ediskun, H., Dürder, B. ve Gökşen, E. N. (1974). *Yazın terimleri sözlüğü*. Ankara: TDK.
- Genette, G. (1997). *Palimpsests: literature in the second degree*. (Çev. C. Newman and C. Doubinsky). Lincoln and London: University of Nebraska.
- Göçer, A. (2007). Bir öğrenme alanı olarak anlama eğitimi ve Türkçe öğretimindeki yeri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(2), 17-39.
- Göğüş, B. (1978). *Orta dereceli okullarımızda Türkçe ve yazın eğitimi*. Ankara: Gül.
- Göksel, A. (2022). Okumayı etkileyen psikolojik faktörler. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 8, 946-962
- Göktürk, A. (1988). *Okuma uğraşı*. İstanbul: İnkılap.
- Grabe, W. ve Stoller, F. L. (2002). *Teaching and researching reading*. London: Pearson Education.
- Gülerer, S. ve Batur, Z. (2004). Yanlış okuma tutum ve davranışları. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 77-88.
- Günay, D. (2007). *Metin bilgisi*. İstanbul: Multilingual.
- Gündüz, O. ve Şimşek, T. (2011). *Anlama teknikleri 1 uygulamalı okuma eğitimi el kitabı*. Ankara: Grafiker.
- Güneş, F. (1992), Gizli okumaz-yazmazlık. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 25 (1), 245-249.
- Güneş, F. (1997). *Okuma yazma öğretimi ve beyin teknolojisi*. Ankara: Ocak.
- Güneş, F. (2007a). *Ses temelli cümle yöntemi ve zihinsel yapılandırma*. Ankara: Nobel.
- Güneş, F. (2007b). *Türkçe öğretimi ve zihinsel yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Güneş, F. (2012). Okuma ve zihni yönetme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (18), 1-15.
- Güneş, F. (2017). Okumada zihinsel hazırlık ve önemi. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 2 (2), 1-15.
- Güneş, H. (2015). *Eğitim bilimleri terimleri sözlüğü*. Ütopya: Ankara.
- Güzel, A. ve Karatay, H. (Ed.) (2019). *Türkçe öğretimi el kitabı*. Pegem Akademi: Ankara.
- Hamzadayı, E. ve Batmaz, Ö. (2022). Okuduğunu anlamayı etkileyen etmenlere yönelik bir inceleme. *Ege Eğitim Dergisi*, 23 (2), 190-209.
- Harris, A. J. ve Sipay, E. R. (1990). *How to increase reading ability: a guide to developmental and remedial methods*. New York: Longman.



- Hedge, T. (2000). *Teaching and learning in the language classroom*. Oxford: Oxford University.
- Hudson, T. (2007). *Teaching second language reading*. Oxford Oxford University.
- İşıkdoğan, N. ve Kargın, T. (2010). Hikaye Haritası Tekniğinin Zihin Engelli Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Becerilerini Kazanmalarındaki Etkililiği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10 (3), 1489-1531.
- İmer, K., Kocaman, A. ve Özsoy, A. S. (2011). *Dilbilim sözlüğü*. İstanbul: Boğaziçi Üniveristesi
- İnan, D. ve Boldan, M. N. (2018). Implementation of reader-response theory in teaching short story. *The Literacy Trek*, 4 (2), 63-76.
- İşeri, K. (2010). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okuma tutumlarının incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7 (2), 468-487.
- Johnson, A. P. (2017). *Okuma ve yazma öğretimi* (Çev. Ed. A. Benzer). Ankara: Pegem Akademi.
- Kanatlı, F. ve Çekici, Y. E. (2018). Okuma eğitimi alanındaki kuramsal kitaplarda okumanın kavram alanına yönelik eleştirel bir değerlendirmeye. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (1), 303-316.
- Kanatlı, F. ve Çekici, Y. E. (2020a). Alımlama estetiği bağlamında edebiyat eğitimine farklı bir bakış denemesi. *Uluslararası Türkoloji Araştırmaları ve İncelemeleri Dergisi*, 5 (1), 54-63.
- Kanatlı, F. ve Çekici, Y. E. (2020b). Habitus ve dil sosyalleşmesi bağlamında eğitimde fırsat eşit(siz)liği (Ed. İ. Kalenderoğlu, P. Kanık Uysal). *Türkçe eğitime adanan bir ömür Dr. Asiye Duman'a Armağan* içinde (s. 305-316). Ankara: Pegem Akademi.
- Kanık Uysal, P. (2018). *Akıcı okuma odaklı okuma öğretiminin beşinci sınıf öğrencilerinin okuma ve okuduğunu anlama becerileri üzerindeki etkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kanık Uysal, P. (2021). Akıcı okuma, okuduğunu anlama ve kelime hazinesinin geliştirilmesinde kullanılan bir yöntem: okuma tiyatrosu. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(1), 76-93.
- Kara, M. ve Armut, M. (2020). Dil eğitiminde göz izleme tekniğinin kullanılması. *Turkophone Türkçe konuşurların akademik dergisi*, 7 (1), 1-27.
- Kara, M. ve Çekici, Y. E. (2017). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarında metinler arası aşamalılık: Yedi İklim Türkçe ve İzmir üzerine karşılaştırmalı bir inceleme. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (2), 411-426.

- Karaağaç, G. (2013). *Dil bilimi terimleri sözlüğü*. Ankara: TDK.
- Karabay, A. (2013). Eleştirel okuma öz yeterlik algısı ölçeğinin geliştirilmesi. *Turkish Studies*, 8 (13), 1107-1122.
- Karataş, R. (2021). *Braille okuma-yazma*. Ankara: Nobel.
- Karataş, T. (2019). *Ansiklopedik edebiyat terimleri sözlüğü*. İstanbul: İz.
- Karatay, H. (2015). Eleştirel düşünme ve okuma alışkanlığı becerilerinin geliştirilmesi için edebiyat halkası: kitap eleştirisi modeli. *Millî Eğitim Dergisi*, 208 (44), 6-17.
- Karatay, H. (2021). *Okuma eğitimi kuram ve uygulama*. Ankara: Pegem Akademi.
- Karatay, H. (Ed.). (2019). *Dil eğitiminin temel kavramları*. Elazığ: Asos.
- Karatay, H. ve Soysal, İ. (2021). Edebiyat halkalarının 5. sınıf öğrencilerinin okuma becerilerine etkisi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 22, 666-677.
- Karatay, H., Külah, E. ve Kaya, S. (2020). Okuma alışkanlığını geliştirme yöntem, teknik ve modelleri. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 8 (1), 89-107.
- Kardaş, M. N. ve Koç, R. (Ed.) (2018). *Dil ve edebiyat eğitiminin temel kavramları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kargın, T., Altun, D., Güldenoğlu, İ. B. (Ed.) (2021). *Değerlendirmeden uygulamaya tüm yönleriyle erken okuryazarlık*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kasap, D. ve Susar Kırmızı, F. (2017). Yaratıcı okuma sürecini değerlendirme ölçeği: geçerlik güvenirlik çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (1), 166-175.
- Kavcar, C., Sever, S. ve Oğuzkan, F. (2003). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Engin.
- Kaya, D. ve Yıldırım, K. (2016). Dördüncü sınıf öğrencilerinin akıcı okumalarının basit ve çıkarımsal anlama düzeylerine göre değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4 (3), 416-430.
- Keskin, H. K ve Baştuğ, M. (2013). Geçmişten günümüze akıcı okuma. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 171, 189-208.
- Kılıç Çakmak, E. (2007). Çoklu ortamlarda darboğaz: aşırı bilişsel yüklenme. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27 (2), 1-24.
- Kırcalı, M. (2013). Ambliopi (göz tembelliği). *Sağlığımız*, Ocak/Şubat, 2.
- Kodan, H. (2015). *Koro, tekrarlı ve yardımcı okuma yöntemlerinin yaygın okuyucuların okuma ve anlama becerileri üzerine etkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Korkmaz, Z. (2017). *Dil bilgisi terimleri sözlüğü*. Ankara: TDK.

- Kökçü, Y. (2019). *İşlemsel okuma modelinin 7. sınıf öğrencilerinin okuduklarını anlama becerilerine etkisi*. Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Kraaykamp, G. (2003). Literary socialization and reading preferences. effects of parents, the library, and the school. *Poetics*, 31 (3-4), 235-257.
- Kurbanoğlu, S. S. (2010). Bilgi okuryazarlığı: kavramsal bir analiz. *Türk Kütüphaneciliği*, 24 (4), 723-747.
- Kurudayıoğlu, M. (2011). Zihinsel ve fiziksel bir süreç olarak okuma. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31 (1), 15-29.
- Kurudayıoğlu, M. ve Çelik, G. (2013). Türkçe öğretmenleri adaylarının okumaya ve okuma eğitimine ilişkin öz yeterlik algıları. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (4), 109-138.
- Kuruyer, H. G. (2014). *Zenginleştirilmiş okuma programının okuma güçlüğü olan öğrencilerin bilişsel süreç ve nöral yapılarına etkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kutlutürk, S. (2020). Readers typology: can poor readers advance to good readers? *International Journal of Academic Research in Education*, 6 (1), 46-55.
- Manguel, A. (2022). *Okumanın tarihi* (Çev. F. Elioğlu). İstanbul: YKY.
- Marshal, G. (2020). *Sosyoloji sözlüğü* (Çev. O. Akınhay ve D. Kömürücü). İstanbul: bilim ve Sanat.
- MEB (2018). *Okuma becerileri dersi öğretim programı*. Ankara: MEB.
- MEB (2019). *Türkçe dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Ankara: MEB.
- Melanlıoğlu, D. (2014). Okuma kaygısı ölçeğinin psikometrik özelliklerinin belirlenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 176, 95-105.
- Mete, G. ve Sis, N. (2016). Okumaya adanmışlık modeli ile sekizinci sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama düzeyleri ve okuma motivasyonlarının geliştirilmesi. *Turkish Studies*, 11 (14), 457-478.
- Mueller, A., Johnston, M. ve Bligh, D. (2002). Joining mind mapping and care planning to enhance student critical thinking and achieve holistic nursing care. *Nursing Diagnosis*, 13 (1), 24-27.
- Mutlu, E. (2017). *İletişim sözlüğü*. Ankara: Ütopya.
- Narin, B. (2018). Kişiselleştirilmiş çevrimiçi haber akışının yankı odası etkisi, filtre balonu ve siberkanalizasyon kavramları çerçevesinde incelenmesi. *Selçuk İletişim*, 11 (2), 232-251.
- Nas, R. (2002). *Çocuk edebiyatı*. Bursa: Ezgi.
- Nuttal, C. (2005). *Teaching reading skills in a foreign language*. Oxford: Macmillian.

- Okur, A. (2007). Serbest okuma etkinliğinin sözcük hazinesi ve kavram gelişimine etkisi (MEB tarafından ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine önerilen 100 temel eser örneğinde). Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Okur, A. (Ed.) (2013). *Yaşam boyu okuma eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Okur, A., Yardım, L. ve Yücelşen, N. (2020). Uluslararası öğrencilerin serbest okuma durumları. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 9 (3), 1180-1192.
- Onan, B. (2013). *Dil eğitiminin temel kavramları*. Ankara: Nobel.
- Onan, B. (2016a). Dil eğitiminde kullanılan bilimsel terminoloji üzerine bir tasnif çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13 (34), 51-67.
- Onan, B. (2016b). Söz varlığı terminolojisi üzerine bir analiz çalışması. *Millî Eğitim Dergisi*, 210, 11-29.
- Onan, B. (2017). Dil öğretiminde disiplinler arası yaklaşımlar. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (39), 145-159.
- Onan, B. ve Kan, M. O. (Ed.). (2019). *İlk okuma yazma ve Türkçe öğretimi*. Ankara: Nobel.
- Ong, W. J. (2020). *Sözlü ve yazılı kültür sözün teknolojileşmesi* (Çev. S. Postacioğlu Banon). İstanbul: Metis.
- Ozankaya, Ö. (1975). *Toplumbilim terimleri sözlüğü*. Ankara: TDK.
- Öner, U. (2007). Bibliyoterapi. *Çankaya Üniversitesi Journal of Arts and Sciences*, 7, 133-150.
- Özbay, M. ve Bahar, M. A. (2012). İleri okur ve üstbiliş eğitimi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1 (1), 158-177.
- Özdemir, E. (2007). *Eleştirel okuma*. Ankara: Bilgi.
- Özdemir, E. (2014). *Edebiyat sözlüğü*. Ankara: Bilgi.
- Özdemir, O. (2008). *Eleştirel düşünme*. İstanbul: Kriter.
- Özdemir, S. ve Akkaya, N. (2014). Ortaöğretim öğrencileri için okumaya yönelik tutum ölçeği, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Millî Eğitim Dergisi*, 203, 55-73.
- Özkan, E. (2012). *İlköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında öğrencilere kazandırılması hedeflenen sözcüklerin öğretimi ve iç sözlük ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Öztürk, H. ve Tağa, T. (2018). Ortaokul öğrencilerinin bir yıllık z-kütüphane deneyimleri: bir durum çalışması. *Türk Kütüphaneciliği*, 32 (1), 7-18.

- Öztürk, İ. Y. (2014). *Görsel okuma kapsamında grafik simgeler*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Pamuk, O. (2021). *Saf ve düşünceli romancı*. İstanbul: YKY.
- Razi, S. (2007). *Okuma becerisi öğretimi ve değerlendirilmesi*. İstanbul: Kriter.
- Rızvanoğlu, E. (2013). *Anlamdan yoruma: dil felsefesinin sınırları üzerine bir inceleme*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Richards, J. C. ve Schmidt, R. (2002). *Longman dictionary of language teaching and applied linguistics*. London: Longman.
- Rutli, E. E. (2016). Derrida'nın yapısökümü. *Temâşâ*, 5, 49-67.
- Topakkaya, A. (2007). Felsefi hermeneutik. *flsf Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 4, 75-92.
- Turanlı, A. S. (2008). Yabancı dil öğretiminde yoğun ve kapsamlı okuma. *Millî Eğitim Dergisi*, 180, 305-313.
- Sarar Kuzu, T. (2004). Etkileşimsel modele uygun okuma öğretiminin Türkçe bilgilendirici metinleri anlama düzeyine etkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37 (1), 55-77.
- Sarıkaya, B. (2017). Türkçe öğretiminde görsel okuma. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (3), 779-796.
- Sarıkaya, B. (2018). Okuma eğitiminin temel kavramları (Ed. M. N. Kardeş, ve R. Koç). *Dil ve edebiyat eğitiminin temel kavramları içinde* (s. 151-164). Ankara: Pegem Akademi.
- Savaşçı, M. (2019). *Bridging the gap: Comparing the relative effects of sustained silent reading (SSR), assisted repeated reading (ARR), and traditional reading (TR) on EFL learners' reading comprehension and silent reading rate, vocabulary knowledge, motivation for reading, and attitudes toward reading*. Doktora Tezi, Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Sever, S. (2015). *Çocuk ve edebiyat*. İzmir: Tudem.
- Sevim, O. ve Söylemez, Y. (Ed.) (2019). *Okuma eğitimi*. Ankara: Nobel.
- Shohamy, E. ve Gorter, D. (2009). *Linguistic landscape: expanding the scenery*. New York: Routledge
- Silik, Y. ve Aydın, F. (2021). Dijital okuryazarlık ve teknoloji okuryazarlığı: karşılaştırmalı bir inceleme. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19 (4), 17-34.
- Soysal, T. (2021). Okuma ve anlama bağlamında hızlı okuma teknikleri. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3 (2), 129-137.
- Şahbaz, N. K. (2009). *Türkiye'de İlkokuma ve Yazma Öğretiminin Tarihsel Gelişimi-1*. Ankara: MEB.

- Şanal, A. (2016). *Ders kitabı olarak z-kitap kullanımının okuduğunu anlamaya etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Şen, Ü. (Ed.). (2022). *Dil eğitiminin temel kavramları*. Ankara: Pegem Akademi.
- TDK (2011). *Güncel Türkçe sözlük*. Ankara: TDK.
- Temizkan, M. (2008). Bilişsel okuma stratejilerinin Türkçe derslerinde bilgiye dayalı metinleri okuduğunu anlama üzerindeki etkisi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28 (2), 129-148.
- Temizkan, M. (2011). Türkçe öğretmeni adaylarının temel dil becerilerinden okuma ile ilgili kavramları öğrenme düzeyleri ve kavram yanılgıları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 29-47.
- Temizkan, M. (2021). *Metin türlerine göre okuma eğitimi*. Ankara: Nobel.
- Tercanlioğlu, L. ve Akarsu, O. (2012). Reading theories in reading education. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16 (3), 59-72.
- Tracey D. H. ve Morrow, L. M. (2017). *Okumaya genel bir bakış: kuram ve modellere giriş* (Çev. Ed. H. Ülper). Ankara: Pegem Akademi
- Türkben, T. (2019). Etkin bir okuma becerisi öğretim modelini temel alan izlençe: etkileşimsel okuma modeli. *ZFWT*, 11 (1), 141-163.
- Türkyılmaz, M. (2021). *Gençlik edebiyatı ve okuma kültürü*. Ankara: Pegem Akademi.
- Uçgun, D. (2016). Ortaokul öğrencilerinin okuma ve dinleme kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür ve Eğitim Dergisi*, 5 (4), 1958-1970.
- Uslu Üstten, A. (2018). *Gençlik edebiyatı*. Ankara: Nobel.
- Uslu Üstten, A. (2022). Okuma eğitiminin temel kavramları (Ed. Ü. Şen). *Dil eğitiminin temel kavramları içinde* (s. 69-96). Ankara: Pegem Akademi.
- Uyar, Y., Yıldırım, K. ve Ateş, S. (2011). Okuma uzmanlığının Türkiye'deki üniversitelerde lisansüstü bir program olarak yapılandırılması. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4 (1), 132-149.
- Uzun, G. L. (2009). Yaratıcı bir süreç olarak okuma. *Dil Dergisi*, 143, 7-19.
- Uzunkol, E. (2013). Akıcı okuma sürecinde karşılaşılan sorunların tespiti ve giderilmesine yönelik bir durum çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (1), 70-83.
- Uzunoglu, D., Gök, S. ve Yıldırım, K. (2022). Kelime tanıma becerisinin önemi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 10 (2), 475-506.

- Ülper, H. ve Çetinkaya, G. (2020). Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin okuma sürecinde bilinmeyen sözcüklerle karşılaşınca başvurdukları çıkarım stratejilerine ilişkin görünümleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18 (1), 107-121.
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü*. İstanbul: Multilingual.
- Yalçın, A. (2012b). *Türkçe öğretim yöntemleri yeni yaklaşımlar*. Ankara: Akçağ.
- Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2017). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Akçağ.
- Yalçın, S. (2018). 21. Yüzyıl becerileri ve bu becerilerin ölçülmesinde kullanılan araçlar ve yaklaşımlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 51 (1), 183-201.
- Yanık, H. (2016). Yapısöküm üzerine birkaç not. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi (AKAR)*, 1 (2), 91-98.
- Yazıcı, K. (2006). Hikâye edici metinlerin çözümlenmesinde hikâyenin yüzü stratejisinin kullanımı. *TÜBAR*, 20, 229-241.
- Yeşil, F. ve Beyreli, L. (2022). *Kuramdan uygulamaya Türkçe eğitiminde bibliyoterapi*. Ankara: Nobel.
- Yıldız, C. ve Okur, A. (2010). İlköğretim okullarındaki okuma etkinliklerinde göz ardı edilen bir konu: sözcük öğretimi. *TÜBAR*, 27, 753-773.
- Yıldız, M. (2013). Okuma motivasyonu, akıcı okuma ve okuduğunu anlamamanın beşinci sınıf öğrencilerinin akademik başarılarındaki rolü. *Turkish Studies*, 8 (4), 1461-1478.
- Yıldız, N. ve Keskin, H. (2016). Ergenlik dönemindeki öğrencilerin dijital ve matbu okumaya karşı tutumlarının çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (1), 344-361.
- Yılmaz, B. (2012). Okumanın nörobiyolojisi. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi*, 26 (1), 142-147.
- Yılmaz, M. (2006). İlköğretim 3. sınıf öğrencilerinin sesli okuma hatalarını düzeltmede ve okuduğunu anlama becerilerini geliştirmede tekrarlı okuma yönteminin etkisi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yılmaz, M. (2008a). Kelime tekrar tekniğinin akıcı okuma becerilerini geliştirmeye etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 323-350.
- Yılmaz, M. (2008b). Türkçede okuduğunu anlama becerilerini geliştirme yolları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (9), 131-139.

- Yılmaz, M. (2014). Bilgi ile iyileşme: bibliyoterapi. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi*, 28 (2), 169-181.
- Yılmaz Hiğde, A. ve Baştuğ, M. (2021). Aile okuryazarlığı kavramına kuramsal bir bakış. *İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (1), 89-109.